



Innst. O. nr. 70

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra familie- og kulturkomiteen

Ot.prp. nr. 74 (2008–2009)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i diskrimineringsombudsloven, markedsføringsloven og barneombudsloven

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Barne- og likestillingsdepartementet fremmer forslag om å endre diskrimineringsombudsloven, markedsføringsloven og barneombudsloven. Forslaget går ut på at likestillings- og diskrimineringsombudet, forbrukerombudet og barneombudet skal utnevnes for en åremålsperiode på seks år uten adgang til gjenoppnevning. Forslaget fremmes for å sikre kontinuitet i likestillings- og diskrimineringsombudets, forbrukerombudets og barneombudets arbeid, og samtidig styrke ombudenes faktiske uavhengighet. Departementet foreslår samtidig en overgangsbestemmelse som innebærer at åremålet for nåværende innehaver av stillingen som likestillings- og diskrimineringsombud kan forlenges med to år etter utlysning og innstilling. Det foreslås videre å rette en skrivefeil i lov av 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) § 17.

1.1.1 Departementets vurderinger

Departementet har merket seg at flertallet av høringsinstansene støtter forslaget om å oppheve adgangen til å gjenoppnevne ombudene etter utløpet av den første åremålsperioden. Fornyings- og administrasjonsdepartementet har stilt spørsmål om hvorvidt Likestillings- og diskrimineringsombudets og Forbrukerombudets uavhengige kontrollfunksjon dominerer ombudenes arbeid i så stor grad at det begrun-

ner et unntak fra hovedregelen om adgang til gjenoppnevning.

Barne- og likestillingsdepartementet er av den oppfatning at både likestillings- og diskrimineringsombudet, forbrukerombudet og barneombudet innehar en avgjørende uavhengig funksjon av både formell og reell karakter. Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet, hvilket vil kunne bidra til at ombudenes faktiske uavhengighet styrkes ytterligere.

Departementet registrerer at enkelte av høringsinstansene har ulike forslag til åremålsperiodens lengde, mens flertallet støtter forslaget i høringsnotatet. Barne- og likestillingsdepartementet har kommet til at en åremålsperiode på seks år er best egnet til å forene behovet for kontinuitet i stillingen med ønsket om omstilling og fornyelse, og opprettholder forslaget i høringsnotatet.

Barne- og likestillingsdepartementet er innforstått med at forslaget i høringsnotatet om en overgangsbestemmelse som vil forlenge åremålsperioden til nåværende innehaver av stillingen som likestillings- og diskrimineringsombud, kun kan gjøres i helt spesielle tilfeller, slik Fornyings- og administrasjonsdepartementet har påpekt. Barne- og likestillingsdepartementet er imidlertid av den oppfatning at de hensyn det ble redegjort for i høringsnotatet og som er inntatt i punkt 2.3.3 i proposisjonen, er av tungtveiende karakter og begrunner en avvikende ordning i dette tilfellet.

Det fremgår av punkt 2.3.3 blant annet at Likestillings- og diskrimineringsombudets omfattende etablerings- og endringsprosess tilsier at hensynet til kontinuitet i ledelsen tillegges særlig vekt. Det vil være uheldig om den øverste leder for virksomheten, likestillings- og diskrimineringsombudet, må fratre før omstillingsprosessen er gjennomført og forankret i organisasjonen. Etter departementets syn bør det

også tas hensyn til at man ved etableringen av ombudet vanskelig kunne forutse den betydelige utvidelse av ombudets oppgavefelt og ansvarsområde som har funnet sted.

Barne- og likestillingsdepartementet fastholder forslaget om en overgangsbestemmelse slik det fremgår av høringsnotatet. I høringsnotatet ble det foreslått en overgangsbestemmelse som vil forlenge åremålsperioden til nåværende innehaver av stillingen som likestillings- og diskrimineringsombud. Til forskjell fra høringsnotatet er forslaget endret til at Kongen kan forlenge åremålet med to år, etter utlysning og innstilling, for den som er innehaver av stillingen som likestillings- og diskrimineringsombud på det tidspunkt lovendringen blir vedtatt.

1.2 Forslag om endring av lov av 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven)

Våren 2008 fremmet Barne- og likestillingsdepartementet forslag til ny lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv., jf. Ot.prp. nr. 55 (2007–2008).

I forbindelse med komiteens behandling ble det foretatt en endring i lovforslagets § 17, jf. Innst. O. nr. 20 (2008–2009). Endingen innebar at "gratisavisser" ble endret til "gratis aviser". Da komiteens forslag kun viste til § 17 første ledd første punktum, ble begrepet "gratisavisser" ikke rettet til "gratis aviser" i bestemmelsens første ledd annet punktum og i annet ledd. Ut fra komiteens merknad er det åpenbart at "gratis aviser" skal benyttes i hele § 17, og ordlyden i bestemmelsen er derfor ukorrekt på disse punkter.

Det foreslås på denne bakgrunn at begrepet "gratis aviser" erstatter "gratisavisser" gjennom hele bestemmelsen.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Trond Lode, og fra Venstre, Trine Skei Grande, vil vise til Stortingets behandling av Dokument nr. 8:55 (2007–2008) hvor det var bred enighet om å endre åremålsperioden for likestillings- og diskrimineringsombudet, forbrukerombudet og barneombudet til seks år uten adgang til gjenoppnevning. Det vil styrke ombudenes

uavhengighet dersom adgangen til gjenoppnevning fjernes.

Komiteen støtter det fremlagte forslag om å endre åremålsperioden til seks år for disse tre ombudene uten mulighet til gjenoppnevning.

Komiteen er samtidig innforstått med behovet for en overgangsbestemmelse som innebærer at åremålet for nåværende likestillings- og diskrimineringsombud kan forlenges med to år etter utlysning og innstilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre er skeptisk til at det stadig ytres ønske om flere ombud og frykter en inflasjon i ombudsbegrepet. Disse medlemmer mener prinsipielt at det er de folkevalgte som bør være ulike gruppers ombud. Det er et demokratisk problem dersom ikke lenge de folkevalgte skal kunne være borgernes stemme i samfunnsdebatten. Disse medlemmer mener flere av de eksisterende ombudene i realiteten er tilsyn og det burde foretas en helhetlig gjennomgang av de ulike ombudene og tilsynene med sikte på en opprydding i ordbruken. Prinsipielt mener disse medlemmer at det er behov for en sivilombudsmann og et barneombud, men at de øvrige ombudene bør vurderes omgjort til tilsynsorganer.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å sette i gang en helhetlig gjennomgang av de ulike ombudene og tilsynene med tanke på å omgjøre enkelte av ombudene til tilsynsorganer".

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen om å sette i gang en helhetlig gjennomgang av de ulike ombudene og tilsynene med tanke på å omgjøre enkelte av ombudene til tilsynsorganer.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til sine merknader og til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i diskrimineringsombudsloven, markedsføringsloven og barneombudsloven

I

I lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) skal § 2 første ledd lyde:

Likestillings- og diskrimineringsombudet åremålsbesikkes av Kongen i statsråd for en periode på seks år uten adgang til gjenoppnevning.

II

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 17 skal lyde:

§ 17 Levering av uadressert reklame og gratis aviser

I næringsvirksomhet er det forbudt å levere ut eller å gi en formidler i oppdrag å levere ut uadressert reklame eller gratis aviser til forbrukere som klart har tilkjennegitt at de motsetter seg dette. En formidler er likevel ikke ansvarlig for leveringen hvis formidleren har fått opplyst, og har grunn til å anta, at det som leveres ut, ikke er reklame eller *gratis avis*.

Innstikk i aviser og andre trykksaker, som er omfattet av redaktøransvaret, anses ikke som uadressert reklame eller *gratis avis* etter denne bestemmelsen.

§ 32 annet ledd skal lyde:

Forbrukerombudet åremålsbesikkes av Kongen i statsråd for en periode på seks år uten adgang til gjenoppnevning.

III

I lov 6. mars 1981 nr. 5 om barneombud skal § 2 lyde:

Barneombudet åremålsbesikkes av Kongen i statsråd for en periode på seks år uten adgang til gjenoppnevning.

IV

For den som er beskikket som likestillings- og diskrimineringsombud ved vedtakelsen av denne loven, kan Kongen, etter utlysning og innstilling, forlenge åremålet med to år.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 12. mai 2009

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Gunn Karin Gjul

ordfører

